b&w-voorstel

GEMEENTE WEERT

Afdeling	: R&E - Algemeen	B&W-voorstel: DJ-1116615
Naam opsteller voorstel	: Werner Mentens (0495-575353)	Zaaknummer: 1116593
Portefeuillehouder	: drs. G.J.W. (Geert) Gabriëls	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Subsidieaanvraag voor het project historische Weerterbeek doorkruist klimaatbuffer Wijffelterbroek.

Voorstel

In te stemmen met de subsidieaanvraag via de Erfgoeddeal van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed voor het project Historische Weerterbeek doorkruist klimaatbuffer Wijffelterbroek.

Inleiding

Vanuit de dorpsraad Altweerterheide is in het kader van de natuur- en landschapsvisie het project Weerterbeek (voor het gedeelte vanaf de Abeek in Bocholt en het buitengebied in Weert) opgepakt. Voor dit project is een werkgroep opgesteld samen met gemeente Weert en gemeente Bocholt (B), Waterschap Limburg, Natuurmonumenten, Natuurpunt (B), Stichting Ark natuurontwikkeling, Provincie Limburg (NL), het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, Heemkunde Bocholt (B), Stichting Aldenborgh en Stichting Groen Weert.
Deze projectgroep heeft zich gericht op een viertal pijlers, historisch onderzoek, educatie en informatievoorziening, fysieke reconstructie en recreatieve ontsluiting.

Historisch onderzoek

De Weerterbeek is voor de stad Weert van historisch belang geweest en heeft tegelijk voor vele delicten gezorgd in het buitengebied en grensoverschrijdend. De vrijwilligers van de diverse organisaties hebben vele archiefstukken en naslagwerken verzameld en nagetrokken om de betekenis van de Weerterbeek in het huidige landschap beter te begrijpen. Vanuit de werkgroep is de vraag naar voren gebracht om alle verkregen informatie nauwkeurig en deskundig te analyseren en te bundelen. Deze analyse en historische rapportage was niet voorzien binnen de huidige projectscope. Temeer omdat hiervoor onvoldoende financiële middelen voorhanden zijn. In de aanvraag voor cofinanciering vanuit Erfgoeddeal wordt het mogelijk een historische beschrijving te maken.

Weert, 7 augustus 2020	S		B	W GG	W MvdH	W TG	W WvE	W PS
		akkoord						
		bespreken						

Soort besluit: Besluit college

In te vullen door het B&W secretariaat:

☒ Akkoord
☐ Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
☐ Anders, nl.:
☐ Niet akkoord
☐ Gewijzigde versie

Beslissing d.d.: 25 augustus 2020 Nummer: 27

De secretaris,

Totaal aantal pagina's: 4

Educatie en informatievoorziening.
Vanuit de natuur- en landschapsvisie zijn de leesbaarheid en het verhaal van het landschap belangrijke thema's om de identiteit en herkenbaarheid van ons landschap over te brengen en levendig te houden. De informatie wordt met informatieborden en op analoge (flyers) en digitale weg ontsloten. De informatie wordt weergegeven op informatieborden nabij herkenbare plekken aan het historische tracé van de Weerterbeek zowel in Nederland als in België. Daarnaast wordt in 2021 een publieksactiviteit georganiseerd met de nodige informatie en communicatie. Het historisch tracé wordt eveneens in beeld gebracht middels een film. De verzamelde informatie komt ter beschikking voor het Natuur- en milieueducatief centrum de Ijzeren Man en de parkwachters van het grenspark Kempen~Broek om educatieve programma's op te zetten en om geleide wandelingen te organiseren.

Fysieke reconstructie.
Toen in 1824 de Zuid-Willemsvaart werd aangelegd, verloor de Weerterbeek haar functie omdat er een andere watervoorziening voor de stad in de plaats kwam. De contouren vervaagden stilaan en verdwenen grotendeels door de intensivering van de landbouw in de 20e eeuw. Van de bedding zijn hier en daar nog fragmenten (al dan niet watervoerend) te vinden in het landschap. Binnen de scope van dit project is het niet haalbaar om een volledige fysieke reconstructie van de Weerterbeek na te streven. Wel worden een aantal herkenbare onderdelen terug in het landschap gebracht. Zo wordt nabij de grensovergang een trog voorzien in de vorm van een recreatieve brug over de nieuwe Raambeek, worden inmiddels historische smokkelroutes opgewaardeerd tot recreatieve knuppelpaden en wordt de grenswachterspost als rustplek voor recreanten in een eigentijds vormgeving teruggebracht met daarbij een voorziening om de grensplaquette en gebiedsinformatie aan te brengen.
Daarnaast wordt vanuit het project Omlegging van de Raam een gedeelte van de Weerterbeek weer opengelegd en functioneel gemaakt om kwelwater vanuit het Kettingdijkgebied te verzamelen richting het Wijffelterbroek.

Recreatieve ontsluiting.
Een gedeelte van de Weerterbeek is nog herkenbaar in het landschap. Het is een wens van de dorpsraad Altweerterheide om hieraan een recreatieve route te verbinden. Momenteel wordt nog onderzocht op welke manier hieraan recreatieve fiets- en of wandelroutes te verbinden zijn. De moeilijkheid zit in het feit dat het traject zich over 13 kilometer uitstrekt in zowel Nederland als België, veelal over particulier terrein, doorheen agrarische percelen en kwetsbare natuur.

Om het project financieel haalbaar te maken vragen we subsidie ad. €312.000 aan bij de Rijksdienst voor Cultureel erfgoed. Dit budget wordt ingezet om een gedeelte van de Weerterbeek weer zichtbaar te maken, een trog te reconstrueren, smokkelroutes op te waarderen en om een grenswachterspost te realiseren. De aanvraag past binnen het thema van Klimaattransitie.

Beoogd effect/doel

De Weerterbeek als onderdeel van het project Omlegging Raam, beleefbaar en leesbaar te maken in het landschap.

Argumenten

1.1. Historie blijvend beleefbaar maken.
Door actief aan de slag te gaan met projecten vanuit landschap en cultuurhistorie waarmee de eigenheid, oorsprong en het verhaal weer terug zichtbaar wordt, komen herinneringen terug en worden verhalen doorverteld. Zeker rondom de grenslinie met

België is de geschiedenis rijk aan conflicten, smokkel- en moerasverhalen. Een aantal van deze verhalen zijn in het recente verleden weer zichtbaar geworden, zoals de schapensmokkel van Bolle Jan, de vertelavond over de Moerasverhalen, de Bocholtergraven. De omgeving Wijffelterbroek en Weerterbeek geeft hier vervolg aan.

1.2. De projectbijdrage via de erfgoeddeal versnelt de uitvoering.
Met de aanvraag voor projectfinanciering bij de Rijksdienst zorgen we ervoor dat de uitvoering gelijktijdig met de uitvoering van het project Omlegging Raambeek kan plaatsvinden. De begroting voor de projectonderdelen van de Weerterbeek bedraagt € 312.000. De bijdrage van de Erfgoeddeal richt zich op de aansluiting vanuit het erfgoed bij initiatieven rondom klimaattransitie. Het project Wijffelterbroek – Omlegging van de Raam wordt ingegeven vanuit klimaattransitie, waarbij de Weerterbeek de plus vormt vanuit erfgoed. Om die reden zijn beide projecten dan ook samengebracht en worden gelijktijdig uitgevoerd.

Kanttekeningen en risico's

Alhoewel de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed positief gereageerd heeft op de pre-aanmelding blijft de kans reëel dat de subsidie vanuit de erfgoeddeal niet toegekend wordt. Indien zich dit voordoet wordt samen met de projectpartners een verkenning gestart om na te gaan welke middelen de samenwerkende partners bij elkaar kunnen brengen om een aantal projectonderdelen op korte en andere op langere termijn te realiseren. Duidelijk is dat samenwerkende partijen onvoldoende middelen hebben om alle projectonderdelen op dit moment te realiseren.

Financiële, personele en juridische gevolgen

Vanuit het uitvoeringskrediet van de natuur- en landschapsvisie is een projectopdracht ad. € 8.600 geformuleerd voor het Regionaal Landschap Kempen en Maasland voor de projectcoördinatie, informatieborden vorm te geven en te realiseren en om een digitaal beeldverhaal te maken van de Weerterbeek. Deze projectopdracht ad. € 8.600 is door het Regionaal Landschap Kempen en Maasland aangewend om bij provincie Limburg een aanvullende subsidie ad. € 8.600 te verkrijgen.
Bij de Rijksdienst voor cultureel erfgoed hebben we het project aangemeld. De Rijksdienst heeft inmiddels positief gereageerd op de aanvraag en heeft gemeente Weert uitgenodigd om op 31 augustus 2020 het project tijdens een pitch toe te lichten. Bij de Rijksdienst is een bedrag van € 312.000 aangevraagd voor de realisatie van de diverse projectonderdelen. De Rijksdienst gaat uit van cofinanciering. Door de projecten Omlegging van de Raam en de Weerterbeek samen te brengen wordt projectinvestering vanuit provincie Limburg, Stichting Ark en Natuurmonumenten ingezet als cofinanciering.

Duurzaamheid

Het project Weerterbeek met de diverse projectonderdelen wordt samen met de vrijwilligers en organisaties vanuit gemeenten Weert en Bocholt gerealiseerd. Hiermee draagt het project bij aan de aantrekkelijkheid van het Weerterlandschap en stimuleren we lokale toeristisch - recreatieve beleving.

Uitvoering/evaluatie

De uitvoering van de diverse projectonderdelen wordt afgestemd op de werkzaamheden voor het project Omlegging Raambeek en zal afhankelijk van het verkrijgen van de aanvullende cofinanciering dit najaar starten.

Communicatie/participatie

In de voorbereiding van het project Weerterbeek zijn diverse organisaties betrokken. Deze organisaties worden eveneens betrokken bij de uitvoering. In 2021 wordt een publieksactiviteit georganiseerd om het project officieel te openen.

Overleg gevoerd met

Intern:

Wim Truyen, beleidsadviseur archeologie OCSW
Theo Schers, Medewerker Externe Dienstverlening Erfgoedcluster OCSW
Marian Arts, beleidsadviseur Ruimte & Economie

Extern:

Werkgroep Weerterbeek
Gemeente Bocholt (B), Natuurmonumenten, Natuurpunt (B), Stichting Ark natuurontwikkeling, Provincie Limburg (NL), Dorpsraad Altweerterheide, het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, Heemkunde Bocholt (B), Stichting Aldenborgh en Stichting Groen Weert

Projectgroep Omlegging Raambeek
Waterschap Limburg, Natuurmonumenten, Natuurpunt (B), Stichting Ark natuurontwikkeling, Provincie Limburg (NL), Vlaamse Landmaatschappij VLM, het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, Heemkunde Bocholt (B)

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, dhr. Jephta Dullaard

Bijlagen:

Aanmeldingsdocument Erfgoeddeal Weerterbeek 07072020.